

Išeivijoje gimusi naujoji lietuvių karta: jaučiame abi tapatybes ir jomis didžiuojamės

Užsienyje gimę ir augę lietuviai nepamiršta Lietuvos ir tai jie liudija į savo kasdienybę įpintais lietuviškais „prieskoniais“. Vienam tai - kasdien vartojama lietuvių kalba, pusryčiams valgomi grikliai. Kitam - liaudies dainų skambesys, svajonės apie artėjančią kelionę į Lietuvą. Trečiam - studentiško gyvenimo Lietuvoje patyrimas lankant kalbos kursus. Nors jų gimtinė - jau ne Lietuva, širdyje jie jaučia nematomus saitus su tėvų ir senelių gimtosiomis žemėmis ir tą ryšį stiprina savais, autentiškais būdais. „Pasaulio lietuvis“ pakalbino Vokietijoje, Kanadoje ir Italijoje gimusius ir užaugusius jaunosios kartos lietuvius apie jų ryšį su Lietuva.

Rūta ŠUTĖNĖ

PASAULOLIETUVIS.LT

Jaučia dvi savo tapatybes

30-metė Melanie Henke gimė ir augo Hamburge, Vokietijoje. Jos mama - lietuvė Dalia Henke, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė, būdama dar visai jaunutė, vos 18-os metų, Lietuvoje sutiko darbo reikalais atvykusį vokiečių, jį išsimylėjo ir bendro gyvenimo kurti išvyko į vyro gimtinę.

„Mano mama turi labai stiprų ryšį su Lietuva. Tai daug davė ir man. Vis dėlto aš nesakyčiau, kad ji mane vertė eiti šia kryptimi. Man tai buvo natūralus elgesys. Mano mama išvažiavo iš Lietuvos dėl meilės ir dėl laikotarpio ypatumų, tada daug kas išvažiavo. Jaučiu ir jos ilgesį, nes ji paliko Lietuvoje savo šeimą, draugus.

Daug atidavė, kad galėtų kurti geresnį gyvenimą mums Vokietijoje, suteikti daugiau galimybių. Tai labai vertinu. Norisi kažką duoti ir man, išlaikyti tą ryšį“, – atvirai apie savo santykį su mamos gimtine kalba M. Henke.

Paklausta, ar ji pati save laiko lietuve, ar vokiete, jauna moteris juokėsi esanti 100 proc. lietuvė ir 100 proc. vokietė.

„Anksčiau sakydavau, kad esu 50 proc. lietuvė ir 50 proc. vokietė. Lietuvos žmonės turėtų spręsti, kuri mano pusė yra lietuviška, kuri vokiška. Bet paskui supratau, kad nereikia savęs dalyti, nes jaučiuosi esanti ir ta, ir ta. Visada, kai esu Lietuvoje, jaučiu savo vokiškumą, o kai esu Vokietijoje, norisi palaikyti ryšį su Lietuva, išlaikyti jos kalbą. Dvi tapatybės man pačiai yra labai įdomus dalykas“, – juokiasi Vokietijos lietuvė.

M. Henke mamos gimtinėje apsilanko du tris kartus per metus. Asmeninio archyvo nuotr.

Į Lietuvą skraidė nuo kūdikystės

Pirmojo apsilankymo mamos gimtinėje Vokietijos lietuvė teigė nepamenanti, nes tai buvę dar kūdikystėje. Paskui kasmet atvykdavo pas senelius, giminaičius,

draugus.

„Beveik visas vasaras leisdavau Lietuvoje, Palangoje buvau ir pakrikštyta. Prisimenu, kai jau buvau kokių 18 metų, pagalvojau, kad jau pati galiu organizuotis keliones į Lietuvą, kad ne tik mama gali nupirkti bilietus“, – prisimena M. Henke.

Pašnekovė skaičiavo, kad pastaraisiais metais į Lietuvą atskrenda vidutiniškai du-tris kartus per metus, dažniausiai į šeimos ar draugų šventes.

„Mano mamos šeima yra kilusi iš Klaipėdos, tad vasarą būnu Klaipėdoje, bet ir Vilniuje daug laiko praleidžiu. Vilnius, kaip miestas, man labai patinka, jis mažas, bet jame daug veiksmo. Pavyzdžiui, Hamburgas yra daug didesnis. Vilniaus senamiestyje viską pėsčiomis gali pasiekti“, – skirtumus vardija Vokietijos lietuvė. Jos teigimu, viešėdama Lietuvoje visada aplanko ir Nidą, Kuršių Neriją. Lietuvoje jai labiausiai patinka žmogaus ir gamtos ryšys.

„Vokietijoje yra jausmas, kad vos ne kiekvienas centimetras efektyviai suplanuotas. Man patinka, kad Lietuvoje gamta yra natūralesnė. Labai patinka Lietuvos miškai, ežerai, jūra. Nors ir Vokietijoje yra Baltijos jūra, Lietuvoje ji kitokia“, – apie mėgstamas Lietuvos vietas pasakoja M. Henke.

Mergina augo girdėdama dvi kalbas – lietuvių ir vokiečių, dėl to ir išsaugoti dvikalbystę jai buvo labai natūralus, prigimtinis poreikis. Lietuvių kalbos mokė mama ir senelė. Labai daug kalbos įgūdžiams vystytis padėjo vasarą leidžiamas laikas Lietuvoje, vasaros stovyklos.

Vėliau šeštadieninė kalbos mokykla pradėjo veikti ir pačiame Hamburge. Pašnekovė neslepia, kad buvę ir sunkesnių laikotarpių, kuomet lietuvių kalbos mokytis buvo sunku, norėjosi kalbėti tik vokiškai, nes visi ją supę draugai buvo vokiečiai. Tačiau vėliau kalbos mokymasis tapo vis įdomesnis ir įvairesnis. Pavyzdžiui, kalbą jauna moteris tobulino klausydamasi lietuviškų dainų, o studijų metais lankė specialius kursus Lietuvoje, kuriuose gilinosi į lietuvių kalbos gramatiką.

Cepelinų negamina, bet iš Lietuvos atsiveža grikių

Paklausta, kiek vokiškoje kasdienybėje pavyksta išlaikyti lietuviškų papročių ar tradicijų, M. Henke juokiasi, kad su draugu beveik kasdien valgo lietuviškus

grikius.

„Grikkiai turbūt yra vienintelis maistas, kurį aš vežuosi iš Lietuvos. Jie man skanesni. Čia, Hamburge yra kur pirkti grikių, bet jie neskrudinti, žali, labai skiriasi jų skonis. Mūsų šeimoje labai skiriasi ir Kalėdų šventimas. Gruodžio 24-ąją Vokietijoje paprastai jau valgo antį, o mes laikomės lietuviškos tradicijos, mėsos nevalgome, turime 12 patiekalų“, – pasakoja M. Henke.

Pašnekovė prisipažino pati niekada nemėginusi išsivirti cepelinų namuose, bet yra ne kartą ruošusi šaltibarščius ir vaišinusi jais draugus.

„Kartais mišrainių pasidarome ar kugelio. Namie turiu gal kokias tris knygas apie lietuviškų patiekalų gamybą. Kai tik būnu Lietuvoje, pirmą dieną iškart suvalgau keptos duonos. Namie dar irgi nekilo ranka pačiai jos išsikepti, nes girdėjau, kad paskui viskas labai kvepia“, – juokiasi pašnekovė.

Kalbos pradėjo mokytis ir draugas vokietis

Su draugu M. Henke pusmetį bandė gyventi ir Lietuvoje, tačiau ne viskas klostosi taip, kaip norėta. Jiedu į mamos gimtinę atvyko per pačią pandemijos pradžią 2020 m. Tai buvo visiems sunkus laikotarpis, nes užsidarė daug verslų, visuomenės gyvenime buvo įvesta nemažai apribojimų, daugumą darbų imta dirbti nuotoliniu būdu. Vokietijos lietuvė pasakoja bandžiusi susirasti darbą, tačiau sekėsi sunkiai, tinkamų pasiūlymų beveik nebuvo, o vėliau atsirado patraukli darbo galimybė Hamburge ir ji nusprendė grįžti.

„Hamburge atsirado organizacija, kuri dirba su aplink Baltijos jūrą esančiomis šalimis. Dabar jau trejus metus joje dirbu, kuriame Europos Sąjungos finansuojamus projektus ir turime daug partnerių Lietuvoje. Per darbą pavyksta palaikyti ryšį su Lietuva ir lietuvių kalba“, – pasakoja M. Henke.

Lietuvių kalba sudomino ir pašnekovės draugą. Kol kartu gyveno Lietuvoje, jis lankė lietuvių kalbos kursus ir pramoko kalbos. „Sakyčiau, kad dabar jo gramatinės žinios netgi geresnės už mano, – juokiasi pašnekovė, – Labai juo didžiuojusi, nes kai kartu atvažiuojame į Lietuvą, nebereikia vertėjauti.“

Nors gyvenimą šiuo metu jiedu kuria Hamburge, Vokietijos lietuvė prisipažino labai besidominti Lietuvos istorija, o bendraudama su draugu į kalbą įterpia ir ne vieną lietuvišką žodį.

„Mano draugas vokietis kasdien atlieka kalbos pratimus per telefono programėlę, nepraleidžia nė vienos dienos, mokosi. Galbūt juokinga, bet dažnai su draugu kalbėdamiesi vokiškai įterpiame ir lietuviškų žodžių, nes jie ten geriau tinka, gražiau skamba, geriau perteikia jausmą“, – pasakoja M. Henke.

Į klausimą, ar ateityje turi planų grįžti atgal į Lietuvą ir vėl pabandyti čia kurti gyvenimą, vokiečio ir lietuvės dukra sako dar neturinti atsakymo. Su draugu apie tai kalbasi, tačiau šiam sprendimui daugiausia įtakos turi darbų galimybės, kurios Vokietijoje ir Lietuvoje šiuo metu labai skiriasi.

M. Henke Vilniuje. Asmeninio archyvo nuotr.

Planuoja antrąkart apsilankyti Lietuvoje

Anapus Atlanto – Toronte, Kanadoje, savo gyvenimą kuria ir dar viena lietuvių palikuonė Skaidra Pakalna. Jos seneliai kilę iš Lietuvos, tėtis gimė Anglijoje, o mama jau Kanadoje.

„Aš esu lietuvė, tik jau trečiosios kartos, nes mano tėveliai irgi jau gimė ne Lietuvoje. Jie susipažino per Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą“, – savo šeimos istoriją pasakoja S. Pakalna. 31-erių lietuvė gimė ir augo Kanadoje, šiuo metu ji ten ir gyvena.

„Mano tėvai rado vardą Skaidrė, bet šiek tiek pakeitė jį ir aš gavau vardą Skaidra. Esu vienintelė tokia čia, Kanadoje“, – juokiasi pašnekovė. Paklausta, kur išmoko lietuvių kalbos, ji pasakoja, kad kai buvo maža, jos tėvai daug dirbo, tad ji daug laiko leido su aukle iš Lietuvos.

„Ji keletą dienų per savaitę būdavo su manimi ir mano broliu. Kai aš buvau ketverių metų, labai puikiai kalbėjau lietuviškai, nors mokėjau ir anglų kalbą“, – savo vaikystę prisimena S. Pakalna. Vaikystėje Kanados lietuvė lankė lietuvišką chorą, lituanistinę mokyklą, leido laiką lietuviškose stovyklose, žaidė krepšinių. „Mes ne visuomet kalbėdavome lietuviškai, bet praktikuodavomės, kai tik turėdavome progų, nes lankiau anglišką mokyklą“, – pabrėžia S. Pakalna.

Anot pašnekovės, augdama su mama ji kalbėjo lietuviškai, o tėtis lietuvių kalbos jau nemokėjo. „Kai buvo jaunas, jis buvo labai užsispyręs, nenorėjo kalbėti lietuviškai, norėjo pritapti prie kitų. O kai jau buvo vyresnis, tapo aktyviu Pasaulio lietuvių bendruomenės nariu, labai domėjosi lietuviška kultūra, rašytojais, muzikantais, istorija, politika. O mano mama mokėjo kalbą, ji dainavo lietuviškai. Taigi mano gyvenime visada buvo dvi kryptys: kalba ir kultūra, nes aš irgi esu muzikantė“, – pasakoja S. Pakalna.

Pirmąkart į senelių gimtinę atvykusią S. Pakalną sužavėjo Lietuvos kultūra. Asmeninio archyvo nuotr.

Lietuvoje pašnekovė lankėsi vos vieną kartą, kai jai buvo 16 metų, bet prisiminimus iš tos viešnagės išsaugojo itin ryškius. Didelį įspūdį paliko žmonės, visur kalbantys lietuviškai, visi užrašai lietuvių kalba, lietuviškas maistas, kurį Kanadoje šeima valgydavo tik per didžiąsias metų šventes – Kalėdas, Velykas.

„Pirmiausiai atsimenu, kad buvo labai gražu! Viskas man buvo toks grožis! Tai buvo labai kitoniškas patyrimas. Buvau Palangoje, Nidoje, Trakuose. Man didelį įspūdį darė tai, kad visur mačiau lietuvių kalbą. Negalėjau patikėti, kad visur einant, pavyzdžiui, į parduotuvę, viskas parašyta lietuvių kalba“, – juokiasi Kanados lietuvė. Ji pasakoja, kad lankydamasi Lietuvoje daug laiko praleido ir Kaune.

„Man labai patiko kultūra, muziejai. Negaliu sulaukti, kada vėl atkeliausiu į Kauną, nes domėjausi, kas vyko per kultūrinius „Kaunas 2022“ renginius. Jaučiu daug jaudulio nekantraudama pamatyti, kaip viskas pasikeitė“, – sako S. Pakalna. Ji išdavė paslaptį, kad antras jos apsilankymas Lietuvoje jau visai ne už kalnų.

Kelionė į senelių gimtinę suplanuota dar šią žiemą. „Keliausiu į Lietuvą per šias žiemos atostogas! Planuoju būti Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje. Labai noriu pamatyti Baltijos šalis, labai nekantrauju“, – su dideliu entuziazmu pripažįsta Kanados lietuvė.

Kiekvieną dieną daro ką nors lietuviško

Paklausta, ar save identifikuoja kaip lietuvę, ar kanadietę, S. Pakalna teigia visuomet prisistatanti kaip Kanados lietuvė.

„Kai keliauju su amerikiečiais ne iš Lietuvos, jiems sakau esanti kanadietė, bet pasakoju, kad mano vardas lietuviškas, pasakoju savo šeimos istoriją. O jeigu esu su kitais europiečiais, kitais emigrantais, ne Amerikoje, visada sakau, kad esu lietuvė. Esu labai patenkinta gyvenimu Kanadoje, tuo, kad esu kanadietė, jaučiu didelį pasididžiavimą Kanada. Dirbu su kanadietiška organizacija, keletą metų dirbau ir su Kanados Vyriausybe. Man labai svarbu stiprinti Kanados ryšius su kitomis sostinėmis ir ypač įdomu stiprinti ryšį su Lietuva“, – pasakoja S. Pakalna.

Anot pašnekovės, ji palaikanti nemažai glaudžių ryšių su kitais Kanadoje gimusiais ir augusiais lietuviais. Šias draugystes ji apibūdino kaip labai brangias ir svarbias.

S. Pakalna. Asmeninio archyvo nuotr.

„Vasarą, kai leisdavome vakarus su iš Lietuvos kilusiais tautiečiais, aš gamindavau šaltibarščius ir visi juokaudavo, kad aš moku pagaminti tik juos. Bet ne, aš tikrai moku gaminti ir kitokių lietuviškų patiekalų!“ – šmaikštuoja Kanados lietuvė. Ji sako turinti telefone dainų programėlę ir dažnai dainuojanti lietuviškas dainas, tokias kaip „Oi, jūs, čigonai“, „Mažame kambarėlyje“, „Lietuva brangi“ ir kitas.

„Ypač per Sausio 13-ąją mes turime tradiciją Toronto centre susiburti ir kartu sudainuoti „Lietuva, brangi“, tokiu būdu pagerbiant tuos, kurie tiek daug paaukojo dėl Lietuvos Nepriklausomybės, dėl mano, dėl mūsų visų laisvės. Kiekvieną dieną darau ką nors lietuviško. Savo kolegoms ar draugams aiškinu, kodėl mano ryšys su Lietuva yra svarbus, kodėl tai yra svarbi mano tapatybės dalis“, – kalba S. Pakalna.

Jei sukurtų savo šeimą, turėtų vaikų, ji labai norėtų ir jiems perduoti kalbos žinojimą, papasakoti savo šeimos istoriją. „Mūsų, kilusių iš Lietuvos, Kanadoje nėra tiek daug. Man svarbu, kad valdžia suprastų, kodėl mes esame Toronte,

kodėl čia turime Lietuvos parką. Tai yra mūsų istorija, mano mama, mano močiutė čia gyveno, mūsų kultūra yra labai turtinga, graži, svarbi. Tai yra sudedamoji dalis to, kas sudaro Šiaurės Ameriką, ji yra visokių kultūrų mišinys. Aš labai norėčiau, kad mūsų – lietuvių, baltų – istorija taip pat būtų čia atstovaujama“, – teigia Kanados lietuvė. Pakalna prieš keletą metų aktyviai dalyvavo Kanados lietuvių bendruomenės veikloje, buvo jos pirmininkė. Šiais metais ji sako esanti šiek tiek atsitraukusi, bet vis tiek mentoriauja, dažnai prisijungia prie veiklos reklamuojant Lietuvą, rašant apie ją, generuojant idėjas, dalyvauja protestuose, padeda organizacijoms sąveikauti tarpusavyje ir suburti daugiau žmonių į bendruomenę.

Didžiuojasi lietuviškomis šaknimis

17-metis Luca Zorzetto, duodamas interviu žurnalui „Pasaulio lietuvis“, prisistatė ir pasisveikino taisyklinga lietuvių kalba, tačiau pokalbį tęsti vaikinui patogiau buvo itališkai. Kalbėtis su Venecijoje gimusiu ir augusiu jaunuoliu padėjo jo mama Dalia Martusevičiūtė, Veneto regiono lietuvių bendruomenės pirmininkė. Zorzetto tėtis – italas, o mama – vilnietė, augusi Žvėryno mikrorajone. Juodu suvedė dainavimas.

„Mano mama dainavo chore ir vienos kelionės po Europą metu atvažiavo į Italiją. Tėtis irgi dainavo gospelo chore ir abu chorai ten susitiko. Taip jiedu ir susipažino, užsimezgė draugystė“, – tėvų pažinties pradžią pasakoja Italijos lietuvis. L. Zorzetto tėtis irgi buvo atvykęs į Lietuvą, norėjo susipažinti su šituo kraštu ir jį iškart pamilo – patiko Lietuvos žmonės, gamta. Vėliau vaikino mama atvyko į Italiją studijuoti ir ten liko. Per dainavimą užgimusi meilė vėliau vystėsi Venecijoje, kur ir gimė Luca.

Luca Zorzetto Joninių šventėje prie Idro ežero. Asmeninio archyvo nuotr.

„Nuo mažens kiekvieną vasarą keliaudavau į Lietuvą. Ten gyvena mano močiutė. Man patinka keliauti po Lietuvą, aš ją labai myliu, – prisipažįsta L. Zorzetto. – Mane labai atpalaiduoja Lietuvos gamta, patinka ten būti.“

Vis dėlto jis teigia besijaučiantis labiau italų nei lietuviu, nes gyvena Italijoje. Čia jo draugai, mokykla. „Didžiuojuosi savo lietuviškomis šaknimis. Esu laimingas galėdamas į Lietuvą kiekvienais metais sugrįžti ir ją patirti, pažinti“, – atvirauja L. Zorzetto. Būdamas Lietuvoje su mama, daugiausiai laiko jis praleidžia Vilniuje. O kai atostogauja su tėčiu, daugiau būna Kaune. Tad abu miestai jaunuoliui gerai pažįstami.

Paklaustas, kas Lietuvoje jam vis dėlto patinka labiausiai, L. Zorzetto pasakoja, kad čia jaučia ypatingą ryšį su gamta, ko Italijoje kartais trūksta. „Lietuvoje patinka galimybė susiliesti su gamta, laisvai grybauti, vaikščioti, klausytis lapų šlamėjimo. Italija, nors ir labai graži, bet yra tankiai apgyvendinta šalis, joje nuolat kontaktuoji su kitais žmonėmis. Lietuvoje ypač jaučiu ir kvapus, ir spalvas. Čia vasarų naktys trumpos, dienos ilgos, daug šviesos – tai visada kelia daug

įspūdžių“, – sako L. Zorzetto. Ypač didelį įspūdį Lietuvoje jam palieka Dainų šventės, Kaziuko mugės.

Patyrė lietuvišką studentišką gyvenimą

Zorzetto pagrindinė bendravimo kalba yra italų, tačiau jis teigia norintis neužmiršti ir lietuvių kalbos. Jo mama D. Martusevičiūtė priduria, kad tarpusavyje bendraudami jiedu stengiasi įterpti ir lietuviškų žodžių, tačiau bendras kultūrinis kontekstas visgi daro savo. Nėra lengva išlaikyti dvi kalbas ir kartais tikrai yra paprasčiau, taupant laiką, kalbėtis itališkai.

Vis dėlto šiais metais mama pasiūlė jaunuoliui lankyti kalbos kursus Lietuvoje – taip atsirado proga daugiau čia pabūti, pagyventi, patirti studentiško gyvenimo. „Šiais metais visą mėnesį lankiau lietuvių kalbos kursus Vilniaus universitete. Tai buvo intensyvūs kursai, nuo ryto iki vakaro, kasdien. Kai susikaupiu, kalba nėra tokia ir sudėtinga, nes sąlygos buvo geros, dėstytoja kantri. Išlaikiau testą, buvo linksma, nes atsirado naujų draugysčių“, – vieną iš ilgesnių pabuvimų Lietuvoje prisimena 17-metis jaunuolis.

Vilniaus universiteto lietuvių kalbos kursų diplomų įteikimas. Asmeninio archyvo nuotr.

Jis pasakoja, kad gyvendamas Vilniuje ir mokydamasis lietuvių kalbos patyrė nemažai lietuviško studentiško gyvenimo: kas rytą važiuodavo į universitetą troleibusu, organizuodavo laisvalaikį mieste, močiutė jam kepavo blynų.

„Man ir pačiai buvo labai įdomus šis eksperimentas, kaip jis tvarkysis su užduotimi“, - neslepia L. Zorzetto mama. - Buvo vasara, jam buvo smagu, bet paskui šiek tiek jautėsi nostalgija, kad sūnui trūksta draugų. Toks dabar jo amžius, kai atsiranda draugystės, meilės, pasiilgo jis Italijos.“

Vis dėlto gyventi Vilniuje, kaip pastebi L. Zoretto ir jo mama, buvo labai patogiu ir lengva logistiniu atžvilgiu. Viskas arti ir lengvai pasiekama. O Italijoje kuo toliau esi nuo centro, tuo sudėtingiau judėti viešuoju transportu, atsiranda būtinybė turėti automobilį - tai izoluoja nuo socialinio gyvenimo, vykstančio centre.

„Vilniuje yra tas pojūtis, kad viskas arti - gali ir koncerte Vingio parke dalyvauti, ir iki ežerų nuvažiuoti. Transportas yra organizuotas žymiai patogiau, studentiškam, jaunatviškam gyvenimui viskas labiau pritaikyta“, - mintimis dalijasi vaikinio mama D. Martusevičiūtė.

Paklaustas, ar įsivaizduotų savo gyvenimą Lietuvoje, Italijos lietuvis sako, kad jo gimtieji namai yra Italija, tačiau Lietuvą lankyti norėtų ir toliau. „Dalį savo laiko visada skirsiu Lietuvai, nes tai yra antrieji namai. Man patinka čia leisti laiką vasaromis. Mes turime sodybą prie ežero, visada noriu ten pjauti žolę, dirbti kitus lauko darbus, visada laikiu tų momentų. Lietuviška gamta man labai prie širdies“, - apibendrinamas kalba 17-metis jaunuolis.

Tuo tarpu jo mama D. Martusevičiūtė džiaugiasi sūnaus noru įsitraukti į Veneto lietuvių bendruomenės veiklą, padėti organizuoti renginius. Šiais metais L. Zorzetto padėjo organizuoti ir rugsėjį vykusį, tris dienas trukusį Italijos lietuvių suvažiavimą, kuriame buvo paminėtas 700-asis Vilniaus gimtadienis.

Straipsnis spausdintas metraštyje „Pasaulio lietuvis“, 2023 metai Nr. 586.

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorių.